

Prva zajednička izložba publikacija muzeja i galerija Jugoslavije

Đurđa Petračić

Moderna galerija, Zagreb

Izložbenu i istraživačku djelatnost muzejsko-galerijske ustanove trajno dokumentiraju izdavanjem publikacija u vidu monografija, kataloga izložbi, zbornika, biltena i vodiča. Ta stalna izdavačka djelatnost muzeja i galerija tek je ove godine bila prezentirana javnosti na Zajedničkoj izložbi publikacija muzejsko-galerijskih ustanova u sklopu Međunarodne manifestacije knjige »Interliber 82«, održanoj u sklopu Proljetnog zagrebačkog velesajma od 19. do 25. travnja. Podržavši prijedlog Muzejskog dokumentacionog centra o objedinjavanju izdavačke djelatnosti i galerija Jugoslavije i osnivanju stalnog izložbenog prostora znanstvenih i informativnih publikacija, pozivu su se odazvale 94 muzejsko-galerijske ustanove s više od 640 naslova. (SR Hrvatska — 44; SR Slovenija — 10; SR Srbija — 15; SR Crna Gora — 2; SR BiH — 5; SR Makedonija — 4; SAP Kosovo — 1; SAP Vojvodina — 8 ustanova.) Prvi dopis upućen svim muzejima, galerijama i stručnim udruženjima u Jugoslaviji (16. 12. 1981) specificirao je broj publikacija iz svake kategorije (3), kategorije (časopisi, monografije, informativni bilteni, zbornici, katalogi, vodiči), godinu izdanja (1980/81) i cijenu svake pojedine publikacije kojom će ustanova biti predstavljena javnosti. Troškove zakupa paviljonskog prostora za izlaganje i troškove unošenja podataka o ovoj akciji u dva velesajamska kataloga izdavača odlučili smo podmiriti, uz suglasnost muzeja i galerija, utrškom od prodaje publikacija. Uz podršku Miše Matića, direktora Velesajma i Gordane Uršić, voditelja »Interliber-a 82«, dobiven je paviljonski prostor površine 24 m² i sklopljena suradnja s GAP-om koji je preuzeo uređenje prostora. Održani su kontakti s muzejima, galerijama i stručnim udruženjima putem dopisa, telefonskih razgovora i ličnih kontakata. Informacije o akciji Muzejskog dokumentacionog centra izašle su u

dnevnoj štampi: »Vjesnik« — 26. 2. 1982; 16.4.1982; 24.4.1982. i »Politika Express« — 26.3.1982.

Evidentirane su pristigle publikacije i popratni dopisi muzejsko-galerijskih ustanova u kojima je izražavana podrška akciji (»mogućnost kompletnog uzajamnog upoznavanja izdavačke, pa i opće, djelatnosti pojedinih muzeja i galerija Jugoslavije« — Umetnost-na galerija, Maribor).

»Uz navedenu izložbu bilo bi možda i važnije, (a ujedno i ostvarljivije izdati svake godine jedan bilten u kojemu će biti navedena sva izdanja muzejsko-galerijskih ustanova u Jugoslaviji. Ovakav bilten omogućio bi svim muzealcima pregled svih izdanja koja ih zacijelo zanimaju a većinom im nisu poznata« — (Galerija Meštrović, Split), ili nemogućnost sudjelovanja (»Zavod za zaštitu spomenika iz Šibenika ne posjeduje vlastitih publikacija«) — (Općinski Zavod za zaštitu spomenika kulture, Šibenik).

»Muzej u posljednjih nekoliko godina (tj. od 1974. g.) nije imao izdavačke djelatnosti, te zbog toga nismo u mogućnosti da se pridružimo vašoj manifestaciji svojim sudjelovanjem. Pripremili smo za izdavanje novi Zbornik krajiških muzeja, te ukoliko obezbjedimo financijska sredstva, štampat ćemo ga ove godine« — (Muzej Bosanske krajine, Banja Luka).

Na temelju dokumentacije o pristiglim publikacijama izrađen je popis izdanja i cijena publikacija muzeja i galerija u SFR Jugoslaviji 1980/81.

Za vrijeme trajanja »Interliber-a« posebnu pozornost su na sebe svraćali zbornici, godišnjaci i vjesnici, a domaće biblioteke, knjižare, druge institucije, kao i ustanove iz inozemstva, izrazile su želju da kupe izdanja muzejsko-galerijskih ustanova Jugoslavije. Time su inicirale razmišljanja o obliku diseminacije informacija o izdavaštvu jugoslavenskih muzeja i galerija i o distribuciji publikacija. Muzejski dokumentacioni centar namjerava uspostaviti stalnu prodajnu izložbu izdavačke djelatnosti muzeja i galerija Jugoslavije u Zagrebu koja bi bila jedinstveno mjesto nabave stručnih izdanja s muzejskom tematikom. Organizatori ovogodišnje Međunarodne izložbe knjiga »Interliber 82« uvrstili su izložbu izdavačke djelatno-

sti muzeja i galerija Jugoslavije u svoj plan dugogodišnjih izlagača na »Interliber«-u '83. od 19 — 25. IV.

Međunarodni dan muzeja — Zagreb, 18. svibnja 1982. Kronika događaja

Nenad Jandrić

»Znanstvena knjižara«, Zagreb

Otvaranje muzeja prema vani nameće se više no ikada ranije kao imperativ vremena u kojem živimo. Uz nastojanje na zatvorenosti i ekskluzivnosti vodi gubljenju primarnih funkcija čuvanog predmeta koji živi onoliko koliko je nazočan u svijesti ljudi. U suprotnom, on je »mrtva stvar« čije je postojanje u neonskoj vitrini ili depou samo po sebi besmisleno.

Ako tvrdnju da su »muzeji legitimni čuvari planetarnog identiteta i magistralni oblik čovjekova duhovnog života« što ih »čini svojevrsnim čuvarima istine i korektivom mračnih i zastrašujuće realnih orvelovskih vizija«¹ nakalemimo na našu stvarnost, na naš muzej, vidimo ga kako desetljećima tavori u svom »posvećenom« miru, uskogrudan i samozadovoljan. Nedostatna financijska ulaganja, nepostojanje sistematski školovanog muzejskog kadra i čitav niz problema vezanih za kompleksnu muzeološku problematiku traži danas od svakog muzejskog djelatnika maksimum ulaganja radne i kreativne energije, traži neprekinut angažman na iznalaženju uvijek novih mogućnosti u cilju stvaranja muzeja po mjeri današnjeg čovjeka. I to ne samo deklarativno!

Pleđoaje današnjeg muzealca sastavljen od gustog mozaika realnih problema teško više može proći i to samo zato jer nudi alternativu postojećem!

Muzeji i muzejski djelatnici moraju se prvenstveno okrenuti sami sebi, jer se jedino sami mogu i moraju izboriti za ono što im kao specijaliziranim ustanovama od kapitalnog

1) T. Šola: ČUVARI IDENTITETA, »Vjesnik«, 18. svibnja 1982.

Animacijska akcija na ulicama Zagreba — na jednoj od stanica Zagrebačkog turističkog tramvaja

društvenog značenja i kulturnim poslenicima pripada. A to je odgajanje publike koja muzej mora shvatiti kao duhovnu potrebu, a ne kao skladišta vrijedne robe, koja ionako opterećuju siromašan državni budžet.

Želimo li shvatiti ovogodišnju proslavu Međunarodnog dana muzeja, koji smo po prvi put u našoj sredini obilježili 18. svibnja pod geslom: MUZEJI SU ZNAČAJNO SREDSTVO RAZMJENE, OBOGAĆIVANJA KULTURA, RAZVOJA MEĐUSOBNOG SPORAZUMIJEVANJA, TE SURADNJE I MIRA MEĐU NARODIMA, kao pokušaj zbližavanja, nekonvencionalno pružanje ruke muzeja i galerija svojoj publici i onoj koja još uvijek to nije, u cilju boljeg upoznavanja, akcija je više nego uspjela. Po onome što se 18. svibnja 1982. odvijalo na ulicama i trgovima Zagreba, u muzejima i galerijama, u vrtu Arheološkog muzeja, po svim onim sadržajima koji su manifestaciju pratili, nema sumnje da se baš to i dogodilo. Muzeji i galerije su, unatoč stanovitim sumnjama i nepovjerenju u njen konačni ishod, akciju podržali i prihvatili je kao svoju.

Kronika proslave

Kada je godine 1977. u Međunarodnom savjetu za muzeje u Parizu (ICOM-UNESCO) dogovoreno da se 18. svibanj proglasi Međunarodnim danom muzeja, odlučeno je da se jedanput godišnje raznovrsnim manifestacijama simbolički »okupi« tog dana velika zajednica od gotovo 30.000 muzeja u svijetu, sa svih pet kontinenta.

Ideja začeta u vrijednom kolektivu Muzejskog dokumentacionog centra, koji stručno i organizirano okuplja muzeje i galerije u SR Hrvatskoj, da se i u našoj sredini po prvi put prigodnim akcijama obilježi Dan muzeja, dobila je od prvog dana veliku podršku ne samo zagrebačkih muzeja i galerija, već i čitavog niza institucija koje su nastupile kao suorganizatori i suradnici. Paralelno s priprema stiglo je i priznanje žirija 17.

Vladimir Dodig-Trokut — Akcija anti-muzej u dvorištu Arheološkog muzeja u Zagrebu

zagrebačkog salona; akcija je kao buduća tradicionalna zagrebačka manifestacija uvrštena od strane Salona u sekciju PRIJEDLOG.

Spomenimo odmah na početku dragocjene suradnike koji su velikim zalaganjem i entuzijazmom sudjelovali u samoj organizaciji i realizaciji proslave. To su: ZET (Zagrebački električni tramvaj), Hrvatsko narodno kazalište, Nacionalna i sveučilišna biblioteka, IKRO »Mladost«, Centar za kulturu i informacije, Studio galerije Forum, »Večernji list«, studenti Odsjeka za povijest umjetnosti, studenti Likovne akademije, učenici Obrazovnog centra za jezike, zagrebački kinematografi, Limena glazba ZET-a, Multimedijalni centar, Ansambl za ranu glazbu »Sintagma musicum«, Zbor »Ivan Goran Kovačić«, glumci zagrebačkih kazališta, clown Burzo, jazz-ansambl »Big band«, rock grupa »Animatori« te osebujni tvorac koncepcije anti-muzeja Vladimir Dodig-Trokut.

Uspjehu akcije uvelike su pridonijela i sredstva javnog informiranja koja su iz dana u dan nizom priloga, pratila pripreme i realizaciju proslave, dok je Radio-Zagreb, gotovo iz sata u sat, sudjelovao putem etera u njezinu odvijanju, javljajući se sa zagrebačkih ulica i trgova, te iz vrta Arheološkog muzeja u kojem se, tijekom čitavog dana, odvijao maratonski program.

Nekoliko dana uoči 18. svibnja otvorena je izložba »Muzejski plakat« u Studiju galerije »Forum«, koju su zajednički realizirali Muzejski dokumentacioni centar, Galerije grada Zagreba i Muzej za umjetnost i obrt, koji posjeduju najbrojnije kolekcije takvih plakata. Autori izložbe: Ljerka Kanižaj, Marija Tonković i Davor Matičević odabrali su za tu priliku seriju plakata koji pojedinim muzejima služe za oglašavanje stalnog postava. Kada smo već kod plakata, treba spomenuti sjajnu izvedbu četverodjelnog plakata za ovogodišnju manifestaciju (koji je dizajnirao Boris Bućan) koji je tih svibanjskih dana krasio ulice i izloge grada.

Od popratnih akcija koje su se odvijale uoči samog dana proslave značajno mjesto je pripalo postavi zagrebačkih muzeja i galerija (od muzeja van Zagreba pozivu se jedino odazvao čakovečki muzej) u izlozima knjižara IKRO »Mladost«. Kao centralni poligon poslužio je izlog »Znanstvene knjižare« na Cvjetnom trgu, u kojem radnici knjižare već godinama priređuju male izložbe muzeja i galerija grada i koji je, kao i akcija

obilježavanja Međunarodnog dana muzeja, uvršten od žirija 17. zagrebačkog salona u sekciju PRIJEDLOG. Osim u »Znanstvenoj knjižari«, izložbe su bile priređene i u izložima knjižara u Ilici 7, Ilici 30 i »Salonu knjiga za radne organizacije« u Masarykovoj ulici.

Akcije koje su se 18. svibnja odvijale na zagrebačkim ulicama i trgovima, u vrtu Arheološkog muzeja, na Zrinjercu i svim usputnim stanicama zagrebačkog turističkog tramvaja, u kojem je gradom kružilo četrdesetak mladića i djevojaka obučenih u kostime s prijelaza stoljeća, vratile su gradu i građanima Zagreba onaj već davno zaboravljeni osjećaj zajedništva i prisnosti, pučkog veselja. Letak koji su kostimirani mladići i djevojke dijelili prolaznicima sadržavao je osnovnu poruku i cilj akcije: želimo obznani ulogu i mogućnosti muzeja, pokazati da su muzeji mjesto gdje se na prošlosti uči budućnost, dokazati da nema slobode bez kulture i kulture bez muzeja, želimo nadvladati nepoznavanje muzejskih ustanova i rada muzejskog osoblja. Uz žive animacijske akcije koje su se već od ranih jutarnjih sati odvijale na ulicama i ponovno otkrivenom prostoru vrta Arheološkog muzeja (koji je dalekovidnom odlukom radnika muzeja spašen od automobila), u Muzeju za umjetnost i obrt, Modernoj galeriji i Arheološkom muzeji kustosi su bili na raspolaganju zainteresiranim građanima koji posjeduju vrijedne predmete a ne znaju im podrijetlo. Stručnjaci za: staklo, kerami-

ku, metal, tekstil, namještaj, numizmatiku i umjetnost 19. i 20. stoljeća obavili su toga dana tridesetak uspješnih stručnih ekspertiza.

Tijekom čitavog dana brojna publika imala je priliku razgledati izložbu publikacija muzeja i galerija Jugoslavije, kao i stalnu projekciju filmova i dija pozitiva muzeološkog i galerijskog sadržaja u gostoljubivim prostorima Arheološkog muzeja koji je, kao i svi zagrebački muzeji i galerije, bio besplatno otvoren za sve posjetitelje kojima je na raspolaganju stajalo i stručno vodstvo.

Samo praznovanje započelo je 18. svibnja promenadnim koncertom Limene glazbe ZET-a u paviljonu na Zrinjercu uz kostimirani »Korzo 1900« i pantomimske improvizacije clowna Burze (Branka Burzića) koji je izvanrednim entuzijazmom pripremio i vodio kostimirane studente povijesti umjetnosti i Likovne akademije. Nakon što je Tomislav Šola, direktor Muzejskog dokumentacionog centra, svečano obznani građanstvu da je proslava Međunarodnog dana muzeja i službeno započela, na pozornici, koju je specijalno za tu priliku uz svu tehničku opremu besplatno ustupilo Hrvatsko narodno kazalište, započeo je bogati program koji se odvijao do u kasne noćne sate.

Učenici Centra za jezike sudjelovali su recitalom klasičnih tekstova, kao i glumci Fabijan Šovagović i Zlatko Vitez; na pozornici i u vrtu odvijala se »Revija mode 1900 — živi muzej«, u jednoj od odaja Arheološkog muzeja publika je mogla pratiti kon-

cert sastava za ranu glazbu »Syntagma musicum«, nastupio je Zbor Goran Kovačić«, u prostoru vrta našao se i tvorac anti-muzeja Vladimir Dodig-Trokut, studenti Likovne akademije mašili su se kista i po neobzukanom, urušenom zidu vrta oslikali različite povijesne motive. Zacijelo, pun pogodak u privlačenju publike bili su izvanredni nastupi jazz-glazbenika »Big band« te atraktivna rock-grupa »Animatori«.

Sutradan, 19. svibnja, u »Znanstvenoj knjižari« organiziran je drugarski razgovor svih sudionika proslave i njihovih gostiju, da bi se nakon toga poveliko društvo okupilo na veselom koktelu koji je bio priređen u Muzeju grada Zagreba.

Teško je na jednom mjestu, iako se radi o kronici događaja, obuhvatiti sve ono što se odvijalo tih dana, sve one prisne kontakte i razgovore, sve ono što je ovogodišnju proslavu Međunarodnog dana muzeja učinilo nezaboravnom. Izostat će i nabranje imena ljudi koji su sudjelovali u nimalo laganoj pripremi i realizaciji projekta s više nego izvanrednim entuzijazmom, koji je naprosto plijenio iz dana u dan u skromnim i dragim prostorima Muzejskog dokumentacionog centra. Izostat će iz jednostavne ljudske bojazni autora ovog priloga da možda nekoga od njih nepravedno ne izostavi.

Za kraj poslužio bih se jednom više nego indikativnom rečenicom Tomislava Šole: »Prag muzeja prekoračuje se vrlo teško i bojažljivo; u svakodnevi mistificiran ali i degradiran pojam muzeja očito je moguće afirmirati jakim, udarnim naletima kulturne akcije koju treba slijediti napredna svakodnevna praksa.«

U tome, za muzealce, zasigurno leži i jedna od alternativa postojećem!

Kostimirani »Korzo 1900« na Zrinjercu u Zagrebu

Međunarodni dan muzeja u Galeriji samoukih likovnih umetnika u Svetozarevu

Koviljka Smiljković

Galerije samoukih likovnih umetnika, Svetozarevo

Galerija samoukih likovnih umetnika iz Svetozareva, prigodnim manifestacijama obeležila je 18. maja 1982. svetski Dan muzeja. Za učenike osnovnih i srednjih škola održano je predavanje iz oblasti muzeologije s temom »Nastanak i razvoj ustanova za zaštitu kulturnih dobara u Jugoslaviji